SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Johtaja Jari Keinänen

29.03.20178

Ympäristövaliokunta

HE 102/2018 VP LAIKSI YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYSTÄ ANNETUN LAIN LIITTEEN 1 MUUTTAMISESTA

Hallituksen esityksessä ehdotettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttaminen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden luettelon sisältävän liitteen 1 osalta on valmisteltu pääosin kattavasti ja perusteellisesti.

Liitteen 7 kohdan alakohtaan e hallitus esittää tuulivoimalanhankkeiden kokonaistehon rajaa lähinnä tuulivoimaloiden teknologisesta kehityksestä johtuen suurennettavaksi nykyisestä 30 megawatista 45 megawattiin kuteinkin niin, että yksittäisten laitosten määrä pysyisi ennallaan kymmenessä.

Ehdotus on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn näkökulmasta tarkoituksenmukainen, mutta tuulivoimaloiden luvituksessa ympäristön- ja terveydensuojelulliset haasteet eivät olekaan erityisesti yli 10 laitoksen tuulivoimapuistoissa (koska ne arvioidaan) vaan 1-9 laitoksen kokonaisuuksissa, koska niiltä ei edellytetä ympäristölupaa ympäristösuojelulain 27 §:n 1 momentin mukaisesti. Jotta tuulivoiman aiheuttamat ympäristön ja terveydensuojelulliset haitat tulisi arvioitua kaikissa tuulivoimahankkeissa kunnolla, tulisi ympäristönsuojelulakia muuttaa siten, että jo yhdenkin teollisuusmittakaavan (yli 1 MW) tuulivoimalan sijoittaminen edellyttäisi ympäristölupaa. Jos näin ei kuitenkaan voida tehdä, tulisi tämän esityksen käsittelyssä arvioida ympäristövaikutusten arviointimenettelyn edellytyksiä uudelleen esimerkiksi siten, että vaikutusten arviointi edellytettäisiin tuulivoimalahankkeilta, kun *yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 5 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 22 megawattia.*

Perustelut

Tuulivoimahankkeiden haittavaikutukset lähiasutukselle riippuvat erityisesti lähimmän voimalan sijainnista suhteessa asutukseen ja voimalan melupäästöstä. Nykyisen lainsäädännön mukaan teollisuusmittakaavan tuulivoimaloidenvaikutusten arviointi voi jäädä hyvinkin kevyeksi silloin, kun sovelletaan vain kaava- ja rakennuslupamenettelyä. Tuulivoimakaavoissa tai rakennusluvassa ei voida myöskään antaa voimaloiden käyttöön liittyviä ehtoja, vaan ne voidaan antaa vain ympäristöluvassa.

Maakunta-, yleis- ja asemakaavoituksessa kaavaan voidaan merkitä tuulivoima-alueita. Kaavamenettelyn yhteydessä tuulivoiman ympäristöön aiheuttamien vaikutusten arviointi tehdään yleensä mallinnuksilla, joista ympäristömi-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

nisteriö on antanut ohjeita. Tarkkaa tuulivoimaloiden sijaintia tai niiden melupäästöä ei kuitenkaan vielä tässä vaiheessa välttämättä tiedetä. Lain perusteluissa todetaan, että tuulivoimaloiden aiheuttamat terveyshaitat riippuvat voimakkaasti tuulivoimalan sijainnista suhteessa asutukseen (etäisyys, maaston muodot, vallitseva tuulen suunta, metsäisyys jne.) sekä voimalan nimellistehosta. Tämä tukee sitä näkökulmaa, että haittavaikutusten välttäminen edellyttää hyvää arviointia ja suunnittelua.

Tuulivoimalat tarvitsevat rakennusluvan. Rakennuslupaprosessissa arvioidaan voimalan tai voimaloiden maankäyttö- ja rakennusluvassa esitetyt rakennusluvan edellytykset. Rakennuslupaprosessissa ei arvioida voimalan mahdollisesti aiheuttamia terveyshaittoja lähiasutukselle. Voimala tai useamman voimalan puisto voi saada rakennusluvan, vaikka voimalat ovat melupäästöltään suurempia ja ne sijaitsevat eri paikoissa kuin kaavaprosessin yhteydessä.

Ympäristölupamenettelyssä arvioidaan aina toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen, joka sisältää myös terveyshaittojen arvioinnin. Ympäristönsuojelulain 2 momentin 3) -kohdassa todetaan, että 27 §:ssä todetun lisäksi ympäristölupa on oltava myös toiminnalla, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Tuulivoimaloiden kyseessä ollessa kohtuuton rasitus on mahdollista ja sen esiintyminen riippuu aikaisemmin mainituista asioista. Näitä tekijöitä ei voida aukottomasti suunnitteluvaiheessa arvioida. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset eivät ole juurikaan käyttäneet edellä mainittua ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3) kohdan mahdollisuutta vaatia tuulivoimalahankkeilta ympäristölupaa. Tähän on puuttunut myös korkein hallinto-oikeus tuulivoimaloiden terveyshaittoja koskevien valitustapausten käsittelyn yhteydessä. Teollisuusmittakaavan tuulivoimala (1-9 kpl) olisi lisättävä myös tällä perusteella ympäristölupavelvolliseksi. Lupavelvollisuuden laukeamiseen voitaisiin harkita myös tiettyä kynnystasoa, kuten esimerkiksi tiettyä etäisyyttä asutuksesta. Teollisuusmittakaavan tuulivoimaloiden lisääminen ympäristölupavelvollisten hankkeiden piiriin vastaisi nykyistä paremmin myös eri tyyppisten hankkeiden lupakynnystä.

Ympäristölupaprosessin käynnistäminen vasta haittojen ilmetessä on työlästä ja hankalaa sekä usein myös tehotonta. Lisäksi se voi olla toiminnanharjoittajille epäedullista, kun mahdollisten rajoitusten vuoksi toimintaa ei voida harjoittaa siten kuin on alun perin suunniteltu.

Tuulivoimahankkeiden sosiaalinen hyväksyttävyys on ollut koetuksella ja hankkeiden valmistelussa siihen tulisikin kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Ympäristövaikutusten arviointi on prosessi, jossa hankkeen vaikutuksia tarkastellaan vuorovaikutteisesti hankkeen vaikutusalueella olevien kesken. Jos ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan hyvin, tukee se hankkeiden valmistelua ja myös hyväksyttävyyttä lähiasukkaisiin nähden. YVA-menettelystä olisi siten etua kaikille osapuolille, vaikka menettely lisääkin työmäärää hankesuunnitteluvaiheessa. Näkemykseni mukaan ympäristövaikutusten arviointikynnystä tulisi mieluummin madaltaa kuin kasvattaa.

Ympäristöluvalla ja YVA-menettelyn nykyistä laajemmalla soveltamisella voitaisiin selkeyttää toimintatapoja ja hälventää tuulivoimarakentamiseen liittyvää luottamuspulaa, kun vaikutusarviointiin kiinnitetään huomiota ja vaikutusalueella asuvat tulisivat nykyistä paremmin kuulluksi hankesuunnitteluvaiheessa.